

GRATIS EILANDMAGAZINE

Lekker leven op SCHOUWEN-DUIVELAND

MAGAZINE
EILANDMARKETING
SCHOUWEN-DUIVELAND
VOORJAAR 2026

Jonge molenaars

BLAZEN NIEUW LEVEN IN
**eeuwenoud
erfgoed**

Onder de brug

BEGINT HET
eiland

VAN
gangbaar
NAAR
biologisch

ZO WONEN, WERKEN EN LEVEN WE OP SCHOUWEN-DUIVELAND

ERFGOED

grôôs
op

EEN JAAR LANG VERGADEREN,
OVERLEGGEN EN PLANNEN
EN DAN:

**Drie
dagen
feest**

natuur(lijk)

**"ONDER
DE BRUG
BEGINT
HET
EILAND"**

18

24

UITJES MET KINDEREN

Hup, naar buiten!

*werken
op...*

26

LIVING LAB
DENKT MEE OP
DE KWEKERIJ
VAN DIENEKE
KLOMPE IN
ZONNEMAIRE

35

BREED(IN)BEELD

WERKEN VANUIT

**gevoel,
inspiratie
en vakkennis**

40

inhoud 3 Editorial /// 4-6 Jonge molenaars /// 7-8 Camping De Toekomst: thuis komen in een natuurlijke omgeving /// 9 Inwonersdag Toerisme /// 10-11 Grôôs op /// 12-13 Door het zilte zand en zoute water /// 14-15 Werken op: Bo de Bruijne /// 16-17 Drie dagen feest /// 18-19 Onder de brug begint het eiland /// 20-21 Eilandkaart /// 22-23 Natuur(lijk): de duinen van Schouwen /// 24-25 Hup, naar buiten! /// 26-27 Werken op: Sam de Haan /// 28-29 Fietscoach is ook vraagbaak en probleemoplosser /// 30-31 Stik(jes) grôôs /// 32-34 Dorpshuizen laten dorpen bruisen /// 35 Living Lab denkt mee /// 36-37 Sociaal en slow ondernemen /// 38-39 Havenhoofd Zierikzee /// 40-41 Culturele initiatieven op het eiland /// 42 Van gangbaar naar biologisch /// 43 Schouwen-Duiveland in beeld • colofon /// 44 Agenda

Het mooiste ligt om de hoek...

Terwijl volgens cijfers van het Kenniscentrum Kusttoerisme maar liefst 70% van de vrijetijdsbewegingen in Zeeland plaatsvindt door Zeeuwen, blijven juist de meest bijzondere en/of best bezochte activiteiten en attracties voor veel inwoners relatief onontdekt. Deze worden namelijk vaker bezocht door gasten van buiten Zeeland dan door onszelf. Dat is in mijn ogen even verklaarbaar als onlogisch.

Want wanneer heb jij voor het laatst de grootste bezoekersmagneet waar je een kaartje voor moet kopen van het eiland bezocht? En wist je überhaupt dat dit het Watersnoodmuseum is? Uiteraard zijn er jaarlijks meer gasten van buiten de provincie dan inwoners op ons eiland en is het logisch dat zij een groter potentieel hebben, maar in de regel geldt: hoe dichterbij men bij 'iets bijzonders' woont, bijvoorbeeld een museum, des te groter de kans dat deze niet wordt bezocht. Ondanks die 70% overwicht in vrijetijdsbewegingen.

Dat heeft uiteenlopende redenen, maar één daarvan is logisch. Op vakantie vinden we een uur reistijd voor 'iets bijzonders' (gelukkig verschilt dit per persoon/reisgezelschap) geen barrière. Als we thuis zijn,

denken we toch snel iets in de categorie 'dat komt nog wel'. Met als gevolg dat ik zelf bijvoorbeeld nog nooit de Zaanse Schans, Giethoorn of de Keukenhof heb bezocht. Allemaal voorbeelden van grote bezoekersmagneten in verschillende 'top tien lijstjes'. Ik zal het hier dus verliezen van de gemiddelde reislustige Japanner. Ondanks mijn thuiswedstrijd.

En vervang 'toerist in eigen land' door 'toerist op eigen eiland' en voilà... je hebt de kern van dit magazine en veel van de andere activiteiten van Eilandmarketing te pakken. Want of het nu het zwembad is van dat vakantiepark op slechts tien minuten fietsen, het natuurgebied net iets verder dan 'om de hoek' of 'dat bedrijf waarvan ik altijd achter die busjes aanrijd': als je het verhaal erachter niet kent of überhaupt het bestaan ervan niet weet, kun je er ook niet van houden. Oftewel, zoals Nederlands bekendste filosoof Johan Cruijff ooit zei: 'Je gaat het pas zien, als je het door hebt.' En dan wordt het lekker leven op Schouwen-Duiveland net nog een beetje mooier, toch?

Ruurt van der Wel

Eilandmarketing Schouwen-Duiveland

erfgoed

Jonge molenaars blazen nieuw leven in eeuwenoud erfgoed

Janneke pakt een mes, kijkt even goed en maakt dan met zekere hand een lange snee. "Ook een stukje taart?"

De benedenruimte van molen De Haan is ingericht als een appartementje inclusief keuken en oven. En daarin heeft Janneke net een plaattaart gebakken. Alle molens van Schouwen-Duiveland zijn uniek en dat geldt zeker ook voor deze molen waar je gewoon zou kunnen wonen.

Jonge molenaars geven de molens op Schouwen-Duiveland nieuwe energie. Zij houden de boel letterlijk draaiende - en zolang een molen draait, leeft-ie. Dat doet wat met de omgeving. Hier stappen mensen van hun fiets en ontmoeten buren elkaar voor een praatje. We spraken Jeroen en Janneke, twee van die jonge molenaars, over hun liefde voor en bijdrage aan het levende erfgoed.

DE MOLENS VAN SCHOUWEN-DUIVELAND

"Als we draaien, komt er binnen vijf minuten iemand langs," vertelt molenaar Jeroen.

Molenaar Janneke van molen De Haan:

"Soms ben ik net binnen en dan staan de buren al op de stoep." Er staan twaalf molens op Schouwen-Duiveland en bij zo'n beetje al die molens geldt: als de molen draait, ben je welkom. En dan gaat er een wereld voor je open. Elke molen heeft een eigen verhaal en hoe langer je kijkt, of naar de verhalen van de molenaars luistert, hoe meer je daarvan meekrijgt.

Janneke Ruitenbeek

MOLENAAR VAN DE HAAN IN BROUWERSHAVEN OVER HAAR WOMAN CAVE

Janneke heeft een topdag gehad in De Haan op de bolwerken van Brouwershaven. Lekker gegeten met vrienden onderin het keukentje. Ze staan op het punt nog een bordspelletje te spelen en ineens hoort ze een onbekend geluid uit de kap. Een soort geschraap en dus gaat ze snel bovenin de molen kijken of alles goed gaat. Daar vliegen de houtkrullen in het rond. Zo snel ze kan, zet ze de molen stil en dan gaat ze op onderzoek. Er is een schroef losgekomen en die zit nu vast in een vangblok (een soort houten remblok). "Die schroef heeft een spoor door de vangblokken getrokken." Dit zijn de momenten dat Janneke als leerling-molenaar blij is dat ze even kan bellen met leermeester Jeroen. "Hij ademt molens. De zeilen oprollen en de molen veilig wegzetten, dat kon, het was fijn dat

Jeroen dat even bevestigde." Een dag later viel de schroef spontaan uit het vangblok en nu draait de molen weer als vanouds.

*"Ik heb me in een
opwelling aangemeld
voor de opleiding"*

Janneke is docent in het speciaal onderwijs en was niet op zoek naar een nieuwe hobby. Maar toen haar zoontje zich in 2019 voor zijn huiswerk in molens moest verdiepen, kwam ze erachter dat er een tekort was aan jonge molenaars en al helemaal aan vrouwen. "Ik heb me in een opwelling aangemeld voor de opleiding."

Die opleiding volgt ze nog steeds. "De Haan voelt als een thuis, zo vaak als lukt probeer ik te draaien. Grote klussen doe ik altijd met een ervaren molenaar samen. Een molen hoort niet zoals hier te zijn eigenlijk. Met zo'n huiskamer en een keukentje, maar het past me als een jas. Dit is echt mijn woman cave. Als ik een tijdje niet ben geweest, dan voel ik: ik móét

ernaartoe. Even kijken hoe het gaat, alles opruimen en nalopen en liefst: draaien. Ik kan er heel erg van genieten als er niemand is. Dat ik alleen maar bezig ben met de molen zelf. Het vvvvoem, vvvvoem, vvvvoem, wanneer de wieken helemaal goed op de wind staan. Heerlijk! Tegelijk spreekt het sociale aspect van de molen me ook aan. Ik wil dat mensen zich echt welkom voelen. Daarom bak ik graag taarten. Bij de Molendagen of Open Monumentendag zorg ik voor lekkere koffie en een stuk taart."

De Haan is een taaie. Je moet trekken en sleuren voor er beweging in komt. Janneke: "Ik krijg heel vaak de vraag of ik de molen 'even' aan wil zetten. Dan zeg ik: 'Ja hoor! Ik druk wel even op de knop'. Maar zeker als ik moet kruien, de kap draaien om de wieken in de juiste positie te krijgen, ben ik soms wel drie kwartier bezig. De molen draait al veel soepeler dan toen ik begon. Toen had De Haan zo lang stilgestaan; nu werkt alles veel beter doordat ik er regelmatig ben en de boel laat draaien."

Jeroen van Dijke

MOLENAAR VAN DEN HAAS IN ZIERIKZEE OVER ZIJN MOLENOBSESSIE

De schoolklas heeft uitleg gehad over molens en over Den Haas. Een van de meisjes zegt: "Meneer!" Jeroen hurkt naast haar en krijgt dan zijn eigen uitleg terug. "U heeft een toren met wieken. Alles is moeilijk en wat er uit de toren komt, kun je nog niet eten." Jeroen kijkt met haar mee naar de molen die boven hen uittorent en beseft dat het inderdaad een ingewikkeld verhaal is met toeleveranciers en halfproducten. "Ik vond dat zo'n bijzondere observatie van een kind. En nu zie ik die molen ook zo. Een toren met wieken. En wat ik maak, is nog niet af."

Molens zijn altijd belangrijk geweest voor Jeroen. "Ik kijk al naar molens sinds ik mijn ogen open kon doen. Als het maar draaide, dan keek ik." Jeroen liep vanaf zijn zesde mee bij een molenaar. "Dat was het einde. Vanaf toen was ik elke zaterdag en elke vakantie in de molen." Toen hij zeventien was en Den Haas weinig meer draaide, schreef hij de gemeente. Hij mocht er molenaar worden mits hij het molenaarsdiploma zou halen.

En inmiddels is Jeroen al jaren actief als molenaar naast zijn werk bij Erfgoed Zeeland.

Het is voor Jeroen altijd Den Haas geweest. "Waarom precies, weet ik niet. Maar ik kan natuurlijk wel uitleggen wat ik er bijzonder aan vind. Den Haas is gebouwd om een oude standerdmolen te vervangen die versleten was en niet genoeg wind meer ving. Ze hebben Den Haas toen vrijwel op dezelfde plek vlak naast de haven gebouwd. Je ziet dat hij precies hoog genoeg staat om boven de huizen van Zierikzee te kunnen draaien. Weet je wat mooi is? Wanneer het avond is en er is zo'n supermaan. Pas nog heb ik de verlichting even helemaal uitgezet en de molen laten draaien. De molen onder de sterren zien draaien is zo mooi."

Een paar jaar terug werd Zierikzee getroffen door een tornado. Precies toen was Jeroen er niet. "Maar ik heb geleerd dat je een molen altijd zo vast moet zetten of er een orkaan aankomt, dus dat zat wel goed." Wat hem vooral bijstaat van die dag zijn de vele telefoontjes van inwoners die hij kreeg. "Je bent toch de molenaar en ze weten dat je je op zo'n moment zorgen maakt."

"De geur van versgemalen meel. Dat is zo'n beetje de beste geur die er is," vertelt Jeroen. Tegelijk is dat de geur die nu in Den Haas ontbreekt. "Op dit moment ben ik zelf de molenstenen aan het scherpen. Helemaal op de hand, de groeven weer in de stenen slijpen. Daarna kan de molen weer malen en komt die geur weer terug. Daar ben ik blij mee, want een molen moet draaien."

Ooit waren molens het toppunt van nieuwe techniek. Nu zijn het plekken waar bouten, schroeven, roedes, moeren en vooral de bevroren molenaars alle mechanismes - en tegelijk ook de gemeenschap een beetje - draaiende houden. En daar hóéft je geen taart voor te bakken; de mensen komen als vanzelf. Om een praatje te maken, omdat ze zich betrokken voelen, omdat ze nieuwsgierig zijn wat er in zo'n molen gebeurt en soms omdat ze ineens bedenken: dit ambacht wil ik ook in de vingers krijgen. (

Benieuwd naar de andere molens? Je vindt ze hier:

CAMPING DE TOEKOMST:
**THUISKOMEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING**
BIJ MARLOES EN MERIJN

Merijn en Marloes Priemis wonen en werken samen met hun twee kinderen op Camping De Toekomst. Deze kleinschalige rustige camping ligt tussen Burgh-Haamstede en Renesse. Hier is het nog een beetje als vroeger. Rustig en gemoedelijk. Met een natuurlijke uitstraling. Tijdens de Inwonersdag Toerisme op zaterdag 26 september 2026 zetten ze graag hun poorten open voor iedereen.

Lang geleden was de camping een fruitboomgaard. Toen vanaf de jaren '50 het toerisme op gang kwam, werd er op den duur ook vakantie gevierd. De familie van Merijn begon een camping. Inmiddels runnen hij en zijn vrouw Marloes die nu samen. Er zijn in totaal 92 plaatsen, waarvan het grootste deel bestaat uit toerplaatsen. En er is ook een pipowagen voor wie even iets heel anders wil. Marloes: "We kennen allemaal de grote campings op het eiland met een berg faciliteiten. Dat is leuk, maar er zijn ook veel mensen die zoeken naar iets wat kleinschaliger en rustiger is."

Vorig jaar deden Merijn en Marloes voor het eerst mee met de Inwonersdag Toerisme. "We willen de mensen graag kennis laten maken met ons als kleine camping. Hen laten zien hoe wij dat allemaal met zijn tweetjes doen. Want daar zijn we best trots op." En ze hopen ook een positieve kant te belichten van het toerisme op Schouwen-Duiveland. "Veel mensen hebben moeite met 'al die campings en toeristen'. Maar het is niet alleen maar negatief."

Er kwamen veel leuke reacties. "We wisten niet wat ons te wachten stond, maar het was een

heel gezellige dag en behoorlijk druk. De meest gehoorde opmerking was dat mensen helemaal niet wisten dat we hier zitten. Terwijl we toch maar een kilometer van Renesse vandaan zijn." Marloes benadrukt dat er een goede wisselwerking is met het dorp. "Je kunt niet zonder het dorp, voor de winkels en de horeca, onze gasten maken daar vaak gebruik van. Andersom promoten wij hier op de camping verschillende ondernemers. Zo komt Ijssalon Jumbo altijd ijsjes verkopen op de camping en als mensen een leuk item zien in onze receptie, dan verwijzen we ze naar de winkel waar we dat gekocht hebben."

Bij de camping is ook een kinderboerderij. Wel zeventig dieren, waaronder schapen, alpaca's en kippen, scharrelen rustig over de camping rond. De vele fruitbomen die er nog altijd staan, geven de camping een fijne landelijke sfeer. Kinderen kunnen lekker spelen in de speeltuin en een rondje lopen met de ezeltjes en de pony. Volgens Marloes is de afwisseling van de rust op de camping en de reuring in het dorp voor veel gasten een pluspunt.

"De camping wordt meestal bezocht door jonge gezinnen en stellen, mensen die de rust zoeken. Het fijne van deze camping is het thuisgevoel dat je er krijgt en het vele groen om je heen. Ondertussen zijn de voorzieningen van het dorp dichtbij. En natuurlijk ben je ook welkom als je geen campinggast bent. De kinderboerderij is altijd toegankelijk en de kinderen mogen gewoon komen spelen in de speeltuin." Dat vinden Marloes en Merijn supergezellig. (

INWONERSDAG *Toerisme*

Tijdens de Inwonersdag Toerisme kun je bij Camping De Toekomst gezellig bij de boerderijdieren komen kijken en een kabouterspeurtocht doen. Twee kaboutertertjes zijn hun klompjes verloren... help jij ze mee zoeken? Verspreid over de camping zijn twaalf kabouterhuisjes waar ze kunnen liggen. Als je ze vindt, krijg je een klein cadeautje als beloning.

*Voor in
je agenda*

ERVAAR HOE HET TOERISME
HET HELE JAAR
IN JOUW VOORDEEL WERKT!

INWONERSDAG

TOERISME

26 SEPTEMBER
12.00 – 15.00 UUR

***Kom jij
bij ons spelen?***
(GRATIS!)

LANDSCHAPSCAMPING KIJKUIT
VAKANTIEPARK ZONNEDORP
CAMPING DE TOEKOMST
ZEELAND VAKANTIEWONINGEN

IN SAMENWERKING MET:

**HISWA
RECRON**
HET BELANG VAN WATERSPORT EN VRIJE TIJD

SCHOUWENDUIVELAND

www.opschouwenduiveland.nl

grôôs op

Bettewaardsedijk Zierikzee

PASPOORT

naam:
Aad van der Wouden
beroep:
**Hoofdredacteur
WereldRegio**
geboorteplaats:
Steenbergen
woonplaats:
Zierikzee

"Het was al lange tijd een wens van ons om 'in de polder' te gaan wonen. Toen de jongste de deur uit ging liepen we tegen een heerlijke plek net buiten Zierikzee

aan. Da's wakker worden, de dijk op met de hond en hardop de dag met jezelf doornemen. Genieten als het tijd wordt voor de kas en de zaadjes weer ontkiemen.

Heerlijk voor de barbecue zonder angst dat de burens er misschien last van hebben. Kortom, oost west, thuis best."

Oude Vismarkt Zierikzee

PASPOORT

naam:
Hester Loeff
beroep:
**Kunstenaar,
eigenaar Hesters
Wonderkabinet**
geboorteplaats:
Amsterdam
woonplaats:
Zierikzee

"Aan de Oude Vismarkt, ofwel het Sint Jacobshofje, in de stad heb ik mijn atelier. Het grappige is dat dit een plek is die je niet verwacht tegen te komen. Je kunt het van afstand niet zien, pas als je ervoor staat zie je het pleintje met het afslaghuisje erop. Er staan van die mooie hoge lindes. Als je hier bent, hoor je niets van de drukte in de stad. Je bent er weg uit de ratrace; het voelt hier tijdloos."

"Een aantal jaren sneed ik zeekraal in het schorregebied bij Viane. Nu ik een dagje ouder word niet meer. De slikken lopen onder met hoog water: prachtig om naar te kijken vanaf de dijk. Met mooi weer ga ik er zwemmen bij opkomend tij. Ik neem dan een stoeltje mee, er is geen zand, maar schelpjes. Je ziet de restanten van de oude landbouwhaven met de weegbrug en het weeghuisje. Je kijkt er uit over de Oosterschelde naar de schepen en naar Stavenisse op Tholen. Een prachtig plekje."

PASPOORT

naam:

Ria Geluk

beroep:

Vrijwilliger bij diverse organisaties

geboorteplaats:

Capelle

woonplaats:

Capelle (bij Nieuwerkerk)

Het strandje van Viane

PASPOORT

naam:

Marcel Willemse

beroep:

Bedrijfsleider

Boerderij

Molenberg

geboorteplaats:

Zierikzee

woonplaats:

Burgh-Haamstede

De Domeinen

"Het is net een ansichtkaart, dat stukje van het fietspad bij overgang Domeinen 2. De zandvlakte met daarachter de zee. Om mijn hoofd leeg te maken fiets ik vaak het rondje over dit fietspad. Zeker als ik het met mijn kleinzoon doe, geeft het me een geluksgevoel. Je wordt er één met de natuur, alles valt van je af. Het enige waar ik aan denk is of ik een hert zal tegenkomen."

BEKENDE ONBEKENDE

GOVERT GELEIJNSE
EN EEN LEVEN
MET DE STRAÔ

***“Door het
zilte zand
en zoute
water”***

“Als je voorop rijdt en met zo’n hele stoet het strand opkomt, dan gebeurt er wel wat met je hoor”, zegt Govert Geleijnse. “Dat is machtig. Bijna magisch.”
De eeuwenoude Straô-traditie is diep verankerd in het leven van Govert, geboren en getogen in Burgh-Haamstede. Zijn eerste herinneringen aan de Straô zijn als klein jongetje, toen stond hij tijdens de rit steevast op wacht bij het café. Wanneer de ruiters daar even stopten voor een borrel, mocht hij hun paarden vasthouden. “Wat was je dan trots”, herinnert hij zich. Dat diezelfde traditie later zo’n grote rol in zijn eigen leven zou spelen, kon hij toen nog niet weten.

“Ik weet eigenlijk niet beter”, zegt Govert. “Ik ben nu 82 en vanaf mijn veertiende rijd ik zelf al mee.” Hij haast zich daaraan toe te voegen: “Dat is geen verdienste hoor. Ik ben vooral dankbaar dat het me gegeven is. Het is gewoon een prachtige traditie.” Misschien zit het wel in zijn genen. Zijn moeder was, als boerendochter uit Noordwelle, ooit het eerste meisje dat meereed in de Straô van Renesse en later ook in Burgh-Haamstede. En zijn vader, Mari Geleijnse, reed tot op hoge leeftijd mee. “Volgens de traditie rijdt de oudste ruiter voorop en kiest hij zelf een maat om de stoet te leiden. Mijn vader reed altijd samen met Nico Dambruin voor de stoet”, vertelt Govert. “En ik rijd nu al jaren met zijn zoon Niek. Dat vind ik toch wel mooi.”

De dag vóór de Straô staat in het teken van voorbereiden, de versiering en de kleding ligt klaar. Tegenwoordig rijden de ruiters weer veelal in een witte broek en een zwart jasje, helemaal volgens de oude gebruiken. “Vroeger begon dat allemaal al weken eerder”, vertelt Govert. “Dan mocht ik crêpepapier halen en roosjes draaien, tot je vingers ervan bloedden. En als je pech had en het regende, was alles in één keer weg”, lacht hij. Inmiddels zijn de versieringen vaker van wol en gaan ze langer mee. Praktischer, maar nog steeds met dezelfde zorg en liefde gemaakt. Wat ook

veranderd is in de loop der jaren, zijn de regels rond het evenement. Vergunningen en afspraken rond veiligheid: het hoort er tegenwoordig allemaal bij. “En dat is ook heel goed, hoor” zegt Govert. “Ik ben altijd weer blij en dankbaar als om vijf uur iedereen weer veilig binnen is en het feest kan beginnen.”

“Ik ben nu 82 en vanaf mijn veertiende rijd ik zelf al mee”

Als bestuurslid van het Straôcomité zet Govert zich actief in om de traditie levend te houden, vooral voor de jongere generatie. “Je moet zorgen dat de jeugd betrokken blijft én het leuk blijft vinden”, zegt hij. “Dat ze ieder jaar terug blijven komen.” En dát is misschien wel de kern van de Straô voor Govert: geen folklore voor de buitenwereld, maar iets wat je echt samen doet. Jaar na jaar. Van generatie op generatie. “Zolang ik kan, zal ik er alles aan doen om de Straô-traditie levend te houden. Samen door het zilte zand en het zoute water heen.”

werken op...

A woman with glasses and a ponytail is sitting at a desk, looking at a computer monitor. She is wearing a dark blazer over a colorful patterned blouse. Her hand is on a keyboard. In the background, there is a wall with a large circular logo and the words 'MONDRAAGON' in large letters.

“Je hoeft hier maar een stukje te lopen en je hoort niks anders dan de stilte”

BO DE BRUIJNE VERRUILDE SCHIPHOL VOOR EEN BAAN OP SCHOUWEN-DUIVELAND

Ze verliet Schouwen-Duiveland voor een studie tot luchtvaartdienstverlener. Het was haar droom om op Schiphol te werken. Toch kreeg Bo de Bruijne (25) heimwee naar haar Zierikzee. Ze keerde terug naar Schouwen-Duiveland en ging aan de slag bij Hotel Mondragon waar ze nu frontoffice manager is.

"Aan het einde van mijn studie in Rotterdam, koos ik ervoor om mijn laatste stage op Schiphol te gaan lopen. Die stage was heel gaaf. Ik deed er de afhandeling van de vluchten en regelde de check-ins. Ik kan je zeggen dat het een hele uitdaging is om 190 mensen in twintig minuten in een vliegtuig te krijgen. Maar het was leuk om het werk op Schiphol te ontdekken en zoveel verantwoordelijkheid te krijgen."

Bo verhuisde naar Hoofddorp om dicht bij haar werk te wonen. Alles pakte uiteindelijk anders uit dan ze had verwacht. "Na mijn stage had ik een nulurencontract. Daarmee had ik in het laagseizoen te weinig werk en vaak alleen nachtdiensten.

Ik besloot te solliciteren als stewardess, maar ik werd helaas afgewezen. Toen begon ik te twifelen aan alles. Ik miste mijn ouders, het eiland en de Oosterschelde. In de Randstad is het altijd druk, er is altijd geluid. Dat is iets dat ik vooraf heb onderschat."

Ze hakte de knoop door en ging in 2020 weer bij haar ouders in Zierikzee wonen. "Al snel wist ik dat dit een goed besluit was. Het gaf veel rust." Heel bewust koos Bo ervoor om op het eiland op zoek te gaan naar een nieuwe baan. Ze gaf zich op voor een talentenmiddag bij Mondragon. "Al toen het nieuwe Mondragon gebouwd werd, zei ik tegen mijn ouders dat ik daar later wilde werken. Het is een unieke plek voor Zierikzee met een mix van oud en nieuw. Het is een aanwinst voor het eiland en daar wilde ik deel van uitmaken."

Na de talentenmiddag ging Bo op sollicitatie. Ze werd aangenomen en volgde in de eerste periode ook een tussenjaarprogramma. Zo'n programma helpt je om

erachter te komen of je verder wilt studeren of welke kant je op wilt in je loopbaan. "Daar heb ik veel aan gehad, ik kan het iedereen aanraden." Inmiddels werkt ze als frontoffice manager bij Mondragon. "Het is fijn om onze gasten te helpen en voor ze te zorgen tijdens hun verblijf. Het leuke is dat mensen in een vakantiestemming zijn. De hospitality branche op Schouwen-Duiveland werkt onderling goed samen, dus als ik iets wil weten, kan ik gerust even een ander hotel bellen."

Nu ze weet hoe het anders kan, is ze blij om weer op het eiland te wonen en te werken. "Het is heel fijn om lopend of op de fiets naar mijn werk te gaan. Ik weet alles van deze omgeving en het is leuk om dat met onze gasten te kunnen delen. Tegen anderen zou ik zeggen: blijf niet je hoofd breken over keuzes, volg je hart. Dat deed ik ook. Nu ben ik weer bij de Oosterschelde in de buurt. Ik hoef maar een stukje te lopen om die te zien. Het verveelt me nooit, het is hier altijd mooi."

Bo woont in Zierikzee bij haar ouders. Ze is sportief aangelegd, in haar vrije tijd sport en danst ze veel.

EEN JAAR LANG VERGADEREN,
OVERLEGGEN EN PLANNEN EN DAN:

Drie dagen feest

FAMILIE VERSPOOR

Vijf vrijwilligers over hun werk voor de Visserijdagen van Bruinisse en de Havendagen van Zierikzee.

Op Schouwen-Duiveland zijn er heel wat evenementen en festivals die draaien op vrijwilligers. Van overleggen met overheden tot biertjes tappen in de late uren, ze doen het allemaal. In Zierikzee werken broer en zus Schot mee aan de Havendagen, in Bruinisse drie telgen van de familie Verspoor aan de Visserijdagen.

VISSERIJDAGEN

Het is donderdagochtend en Pieternel en Ellemijn staan op het Havenplateau in Bruinisse. Samen met een hele groep vrijwilligers hangen ze in de touwen en hijsen ze zo'n tachtig sponsorvlaggen in de vlaggenmasten die dankzij hun broer Maarten en andere vrijwilligers eerder die week op de juiste plek zijn gezet.

Drie jaar geleden besloten Maarten Verspoor, Pieternel Meertens-Verspoor en Ellemijn Verspoor zich na een oproep aan te melden voor de organisatie van de Visserijdagen Bruinisse. Ellemijn: "Dat was puur toeval, maar ergens ook wel logisch: de liefde voor de Visserijdagen hebben we echt van huis uit meegekregen." Pieternel: "Je kan wel niks doen, maar dan blijven de Visserijdagen niet bestaan." Maarten: "En we zijn niet de enigen bij de nieuwe lichter. De organisatie is van acht naar achttien mensen gegroeid."

Aan de Visserijdagen gaat een jaar lang plannen, regelen en vergaderen vooraf. Ellemijn: "We werken gestructureerd. We nemen de notulen door, werken met agendapunten en een actiepuntenlijst." Maarten: "Want niemand van ons zit erop te wachten om tot

middernacht bezig te zijn met een overleg."

Ellemijn regelt de foodtrucks en regelt samen met Pieternel de advertenties voor het programmaboekje. Dat komt drie weken voor het evenement uit en dan begint het op het dorp te leven. Maarten is onder andere verantwoordelijk voor de braderie en de kermis. Maarten: "Ik word constant aangesproken en dan ga ik dingen regelen. De tijd vliegt voorbij."

Maarten: "Ik vind het heel bijzonder dat alles hier door vrijwilligers wordt geregeld. Ik heb echt waardering voor het kleine clubje mensen dat het eerst organiseerde. En doordat ik dit nu doe, ben ik ook anders naar andere evenementen gaan kijken. Omdat je weet wat er allemaal bij komt kijken. Alle dranghekken die er staan, elke vlag die er wappert, dat is allemaal door een vrijwilliger geregeld."

HAVENDAGEN

Emmely en Joachim Schot zijn opgegroeid met de Havendagen. Hun vader heeft de eerste editie meegeorganiseerd en zit nog steeds in het bestuur als voorzitter. Joachim werd er begin deze eeuw bij gevraagd. Joachim: "Ik vond het belangrijk dat er ook mensen uit de visserij bij de organisatie zitten, dus ik zei gelijk ja." Emmely kwam er in 2019 bij "Omdat ik organiseren leuk vind en omdat ik het belangrijk vind dat de Havendagen georganiseerd blijven worden. Er genieten zo veel mensen van."

Emmely regelt de horecatent op de Nieuwe Haven, de kinderactiviteiten, de streekproductenmarkt en ze stuurt de vrijwilligers aan. Maar nu heeft ze drinken gehaald voor de vrijwilligers die de hele middag mosselen verkopen. En ze is net een sopje wezen maken bij haar ouders, die wonen aan de Nieuwe Haven en hun huis fungeert als een officieuze backstage. De resten van de mosselmaaltijden moeten even van de tafels aan de Nieuwe Haven worden gepoetst. "We hebben er bijna nooit veel werk aan, hoor. Veel inwoners houden de tafels tegenover hun huis zelf in de gaten. Zo betrokken zijn ze gewoon."

Emmely: "Toen mijn vader met de Havendagen begon, deden ze het met z'n drieën. Heel veel uit het hoofd. Het was toen natuurlijk ook nog kleiner en het duurde maar één dag. Nu is het een driedaags festival en is er ook een grotere organisatie nodig." Voordat het hele evenement er staat, is de organisatie al maanden bezig. Zo vanaf januari overleggen met horeca, overheden en instanties en vergaderen. Joachim: "We moeten echt heel veel regelen. De foodtrucks, het straattheater, draaiboeken, de veiligheid - dat wordt steeds belangrijker - de programmaschema's en natuurlijk de vrijwilligers, want zonder hen geen Havendagen."

En dan is het drie dagen feest. En af en toe een mosseltafel poetsen. Of biertjes tappen. Tussendoor pakken zowel Emmely als Joachim regelmatig hun telefoon erbij en maken ze aantekeningen voor de evaluatie. Die volgt vrij kort na de Havendagen. En daarna... is het weer een jaar lang overleggen, afspraken maken, vrijwilligers regelen en begint het hele feest weer van voor af aan. (

Havendagen ZIERIKZEE

De Havendagen Zierikzee zijn dit jaar van **20 t/m 22 augustus**. Het draait om nautische tradities, de (mossel)visserij, om muziek en gezelligheid. Het is voor veel Zierikzeeënaars een reüniemoment. Hoogtepunten zijn de rondvaart met mosselkotters, het boegspriet lopen, het vuurwerk en de Mosselprinses en Neptunus. De vaste organisatie van het evenement bestaat uit zo'n dertien vrijwilligers.

Visserijdagen BRUINISSE

In Bruinisse zijn de Visserijdagen van **16 t/m 18 juli**. Het kernteam van de organisatie bestaat uit achttien vrijwilligers. De kermis, de vlootschouw, de vele live optredens op het Havenplateau, het vuurwerk en de bekendmaking van Miss Visserij (het best bewaarde geheim van Bru) zijn de hoogtepunten van het evenement.

Ontdek
andere
dorps- en
stadsfeesten

natuur(lijk)

CHARLOTTE EN FREEK:

“Onder de brug begint het eiland”

A photograph showing two people in scuba gear standing on a metal walkway or bridge that extends over a body of water. The person on the left is wearing a black wetsuit and a black tank, while the person on the right is wearing a black wetsuit with yellow accents and a black tank. They are both looking out over the water. The walkway has a metal railing. The water is calm, and the sky is overcast. In the foreground, there is a rocky shore with dark, wet rocks and some seaweed.

Ooit gehoord van sepia's, snotolven, kompaskwallen of zakpijpen? Charlotte (63 jaar) en Freek (66 jaar) wél, zij genieten van een plek die niet veel eilandbewoners kennen: de mysterieuze en dynamische wereld onder water. En dan vooral die van de Oosterschelde. Ze raken er niet over uitgepraat hoe mooi en bijzonder het leven onder water is en hoe zonde het is dat maar zo weinig mensen dit kennen.

KLAAR OM TE DUIKEN

In het huis van Charlotte en Freek zie je al snel wat de harten van dit stel sneller doet kloppen. Zodra je over de drempel stapt, valt je blik op de duikpakken, die klaarliggen voor gebruik. In de woonkamer hangen de muren vol kleurrijke kunstwerken van Charlotte, geïnspireerd op de onderwaterwereld en zelfs op de wc-bril zwemmen de vissen rond. Charlotte en Freek wonen al 25 jaar op Schouwen-Duiveland. Ook al zijn ze hier niet geboren, hun hart is hier en ze willen nooit meer van het eiland weg. En dat komt vooral door de bijzondere onderwaterwereld van de Oosterschelde waar ze bijna wekelijks duiken, óók in de winter.

DYNAMISCHE WERELD

Ze duiken het liefst bij de pijlers van de Zeelandbrug. "De diversiteit en kleuren zijn hier ongekend en ook de dynamiek zorgt steeds voor een ander beeld", aldus Charlotte. Niks zo veranderlijk als de wereld onder water, waar alles meebeweegt met de stroming, het seizoen en het klimaat. "Maar vergis je niet", zegt Freek, "de Oosterschelde is door het tij geen makkelijk water om te duiken. Je moet goed opgeleid zijn én je voor iedere duik goed voorbereiden, zelfs als je hier wekelijks duikt."

ONZICHTBAAR

Als het even kan, trekken Freek en Charlotte hun duikpak aan en rijden op de fiets naar de Oosterschelde. Er is maar weinig wat hen tegenhoudt om het water

in te gaan. "Ja, als het vriest én als het teveel waait", zegt Freek. "Bij dat laatste heeft het weinig zin om te gaan duiken, want dan is het water erg troebel. Sowieso is de wereld onder water in de Oosterschelde heel anders dan boven water. Je hebt er veel minder zicht en je leert afstanden in te schatten van punt naar punt, je overziet niet de hele situatie. Als het ineens een keer wel helder is ben ik gewoon even de weg kwijt", lacht Freek. "Ik zie dan zoveel dat mijn brein zich moet aanpassen aan deze nieuwe situatie. Heel bizar hoe je hersenen werken."

KATTENOGEN

"Heb je wel eens oog in oog gestaan met een sepia?" vraagt Charlotte. "Deze inktvissoort kan je ineens heel intens aankijken met zijn kattenogen, vandaar ook de naam zeekatten, dat soort intieme momenten vergeet je nooit." Freek reageert: "Charlotte ziet veel meer dan ik tijdens het duiken. Dan voel ik ineens een ruk aan mijn vin of zie ik haar met de lamp ergens driftig op schijnen, om me te wijzen op iets waar ik allang aan voorbij ben gegaan. Ik heb in die dertig jaar wel moeten leren om de rust te hebben om goed te kijken en

om in het moment te zijn tijdens het duiken. Nu is die rust juist de reden voor mij om het water in te gaan. Als ik eenmaal met mijn hoofd onder water ben, verdwijnen alle gedachten uit mijn hoofd en ga ik helemaal op in de onderwaterwereld."

ZWEVEN IN DE RUIMTE

"Onder water ben je zo vrij, het is net of je vleugels hebt en vliegt. Die gewichtloosheid is zeer bijzonder. Wist je dat ruimtevaarders oefenen onder water voordat ze naar de maan gaan?" vraagt Freek. Je hoeft niet de ruimte in om nieuwe gebieden én gewichtloosheid te ervaren. Trek een duikpak aan, stap de Oosterschelde in en laat je onder water meebewegen op de stroming. Je zult zien dat je daar een hele nieuwe wereld ontdekt. Duiken is een sport, maar voor Freek en Charlotte vooral een manier van leven. Ze denken geen moment aan stoppen en gaan door totdat het echt niet meer lukt. Onder de brug, onder het water, dáár begint hun eiland. (

Bekijk op haar website hoe Charlotte zich in haar werk laat inspireren door de onderwaterwereld van de Oosterschelde:
www.charlottebeunders.com

PAG. 22

PAG. 7

Renesse

PAG. 28

PAG. 5

PAG. 34

PAG. 12

PAG. 41

PAG. 33

PAG. 32

PAG. 17

PAG. 18

Burgh-Haamstede

Serooskerke

Scharendijke

Noordwelle

Brouwershaven

Kerkwerf

Zierikzee

Schouwen-Duiveland zit vol verhalen die het eiland kleur geven. In dit magazine lees je over betrokken vrijwilligers, bevlogen ondernemers en initiatiefnemers die samen het verschil maken in hun dorp of stad. Je ontdekt bijzondere natuur, levend erfgoed, cultuur en tradities die van generatie op generatie worden doorgegeven. Ook vertellen inwoners hoe zij hier wonen en werken. Van horeca tot landbouw en van muziek tot molens. Verhalen die laten zien hoe sterk de verbondenheid is en hoe er samen met anderen gebouwd wordt aan een leefbaar, actief en toekomstbestendig eiland.

DE DUINEN VAN SCHOUWEN

Uniek, al ligt de geschiedenis onder het zand

Met rustige, zachte stem en precies formulerend, legt Frans Beekman aan de eettafel in Den Haag uit waarom de Meeuwenduinen van Schouwen hem intrigeren. De oud-leraar aardrijkskunde promoveerde in 2006 op dat gebied. Zo'n vijf jaar geleden rondde hij de rapportage van zijn veldonderzoeken af. Sindsdien schrijft hij er nog geregeld over, maar het struinen in de duinen is voorbij.

Ruim vijf jaar geleden liep hij nog door een van de drie stuivende duinvalleien in de Kop van Schouwen. Samen met zijn Haagse kompaan en geoloog Bert van der Valk organiseerde hij in 2019 voor de laatste keer een veldonderzoek. "We hebben vanaf 1990 drie

campagnes gehouden om meer kennis over het gebied te krijgen", vertelt Frans. "Toen we begonnen had de Kop van Schouwen nog twintig stuivende duinvalleien, nu zijn het er nog drie. De rest raakte begroeid."

STUIFDUINEN

Duinen zijn in principe dynamisch. Kijk bijvoorbeeld op het brede strand ten westen van Renesse waar nieuwe duintjes zich met polletjes helmgras vormen. Maar de Nederlandse hoge 'blanke top der duinen' bestaat niet meer. De stikstofneerslag doet wonderen voor de begroeiing die het zand bedekt en vastlegt. "Om het gebied te onderzoeken, heb je echter stuivende duinen nodig", doceert Frans. "Het stuifzand waait weg en de oude onderlaag wordt zichtbaar. Daar liggen de scherven uit de ijzertijd, prehistorische botten van koeien

en schapen of stukken gewei van edelherten uit de middeleeuwen. Ook vonden we een schedel van een jonge bruine beer. Die dieren leefden ook op de Kop van Schouwen."

BEDENKEN

Tijdens hun 'campagnes' onderzochten Frans en Bert samen met een ploeg vrijwilligers hoe de duinen van west naar oost opschoven. Zo lag in de Romeinse tijd de westkust ruim een kilometer westwaarts, dus nu in zee. Meer oostelijk wisten boeren rond 1200 met aanplant de duinoverstuiving tegen te houden. Maar het zand bleef wel stuiven en zo is de hoge binnenduintrand bij het Slotbos ontstaan. "Het is een logische ontwikkeling, je moet het echter wel bedenken", lacht Frans. "Net als waarom we in de meest westelijke stuifvalleien de oudste scherven vonden. Die zijn het eerst overstoven en mensen trokken telkens meer naar het oosten."

PROMOVEREN

Het onderzoek in het duingebied verrichtte Frans in zijn vrije tijd. Zijn baan als leraar aardrijkskunde aan de Rijksscholengemeenschap

Ruim honderd jaar geleden was het stuivende duingebied nog veel groter. Om het stuifzand tegen te houden, werd rond 1920 begonnen met de aanplant van dennen. In de crisisjaren was de aanplant ook een werkverschaffingsproject. De Duitse bezetter stopte in 1942 het project om vrij zicht te houden op het kustgebied. De Domaniale duinen werden het Domaniale bos, nu Boswachterij Westerschouwen, het grootste bos van Zeeland.

in Zierikzee hielp daar wel bij. Hij kreeg veel vrijheid bij het lesgeven en trok er geregeld met leerlingen op uit. "Zo ontdekten we eind jaren '80 een stuk oud akkerland dat onder het stuifzand tevoorschijn kwam. Dat was heel interessant."

"Onderwijs is leuk maar ook wel eenzaam", vervolgt hij. "Nadat ik een excursie voor historisch geografen over de kust van Schouwen had georganiseerd, vroeg professor Borger of ik bij hem wilde promoveren. Die uitnodiging kwam op een goed moment. In tegenstelling tot de volgebouwde Hollandse kust viel er in het duingebied van Schouwen nog heel veel te ontdekken."

ANTWOORDEN

Het is precies die nieuwsgierigheid die de historisch geograaf drijft. Vragen moeten een antwoord krijgen. "Als ik iets niet weet, sla ik om me heen en schrijf briefjes naar iedereen die relevant kan zijn. Echte briefjes, geen e-mail, en met de hand geschreven. Die vallen op waardoor ik meestal wel een reactie krijg."

NATUUR OF CULTUUR?

Maar wat maakt die duinen op de Kop van Schouwen nou bijzonder genoeg om in 2006 te promoveren op het onderwerp 'Duinvorming

Frans Beekman is niet de eerste leraar die het Schouwse duingebied doorkruiste op zoek naar sporen van bewoning. De Burghse schoolmeester J.A. Hubregtse deed vanaf 1911 tot zijn dood in 1940 hetzelfde.

Hij vond overblijfselen uit de prehistorie, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Vijftig jaar later gebruikte Frans deze waarnemingen voor zijn onderzoekingen. "Archiefonderzoek is heel belangrijk, net als fysieke vondsten. Ik kon onze eigen vondsten, bevindingen en dateringen ermee vergelijken. Dat uitzoeken tot achter de komma ligt mij wel."

en duingebied' op Schouwen? Frans: "Dit duingebied is uniek omdat het, ondanks de vele uitbreidingen van campings en bungalowparken, relatief onbebouwd is. Tegelijkertijd is het al sinds de ijzertijd (800 v.Chr - begin jaartelling, red.) bewoond. Het heeft in 1953 niet onder water gestaan en is erna niet meegenomen in de ruilverkaveling. Toch zou ik het geen puur natuurlandschap noemen, maar eerder een cultuurlandschap. Uit mijn onderzoek blijkt dat de invloed van de mens door de eeuwen heen veel groter is dan gedacht."

"Je krijgt van dit alles overigens niets mee als je door de duinen loopt", dempt hij de verwachtingen. "Het is een prachtig gebied om te wandelen, maar de scherven en andere resten liggen diep onder het zand. Hooguit zie je na een storm de verschillende bodemlagen in de afslag van de kustduinen." }

UITJES MET KINDEREN

Hup, naar buiten!

Weg met die schermmpjes, ga lekker op pad! Sterre van Leer tipt zes buiten-uitjes die voor ouders net zo leuk zijn als voor kinderen. De meeste nog gratis ook.

TEKST: STERRE VAN LEER

1

MAAK EEN ZWERFTOCHT

'We gaan toch niet wándelen,' zuchten mijn kinderen regelmatig. Maar zelfs op een slome uitroldag krijg ik ze de auto in voor een links-rechts-tocht. Ze mogen om beurten 'links' of 'rechts' roepen tegen de bestuurder, en die moet dat commando bij de volgende afslag opvolgen. Alternatief: laat ze geblinddoekt een plek op de kaart prikken. Je komt geheid langs weggetjes waar je nooit gereden hebt. En meestal valt er wel een ijsje te scoren onderweg.

2

BIJ DE BEESTEN

Zo belanden we op een zondag stomtoevallig bij **Camping De Toekomst**. 'Oooh, ALPACA'S!' gillen de dochters, en we maken kennis met Sjors en Sjimmie, ezels Julia en Pippi, en alle geiten en kippen van campingbaas Marloes. Nu willen ze voor hun verjaardag een nachtje komen kamperen. Want wie hier kampeert, mag natuurlijk helpen voeren en met de ezels wandelen!

› Hogezoom 97, 4325 CD Renesse
• 0111 461286

Nog zo'n fijne plek met dieren, en ook nog zelfgebakken taart als lokaas: de theetuin van **Boerenrustcamping de Kermisrose**, een verborgen paradijsje tussen Nieuwerkerk en Sirjansland. Je kunt er ook blijven slapen in een dubbeldekker of pipowagen. Wel even van tevoren checken of ze open zijn.

› Krabbenhoekseweg 2, 4306 NL Nieuwerkerk • 06 15148524

3

DE BOOM IN

Klimmen met kinderen is altijd goed. **Klimbos Zeeland** is een absoluut topuitje, ook voor pubers en volwassenen zonder hoogtevrees (let op: bij kinderen van 8-10 moet er sowieso iemand mee de boom in!). Voor vijfplussers is er een route dicht bij de grond. Check de website voor de lengte- en leeftijdseisen.

› Kraaijensteinweg 140, 4328 RD Westenschouwen • 0111 450045

Liever een gratis klimmetje? De allerbeste klimboom van het eiland staat in **Boswachterij Westenschouwen** op het kruispunt van drie paaltjeswandelroutes, twintig minuten lopen van het klimboscafé. Druk je kinderen een mobiel in handen met de coördinaten en laat ze zelf de weg zoeken.

› gebruik de Kaarten-app of Google Maps en voer de coördinaten in: 51.68372° N - 3.69587° O

4

KRABBETJES VANGEN

Wie heeft het niet gedaan: krabben vangen met een mossel aan een touwtje? Tegenwoordig verkoopt elke strandspeelgoedwinkel speciale hengeltjes, maar dat zijn ondingen – de lijn raakt geheid verstrikt in het molentje en al dat plastic helpt de wereld ook niet verder. Geef ons maar een stevige lijn met een wasknijper en een moer als loodje. Oudere Zeeuwen zweren bij een kapotgeslagen mossel als aas; wij hebben goede ervaringen met ontbijtspek of zelfs een stukje vette salami. Krabben kunnen heel goed ruiken. Met de dunne sprietjes naast hun ogen vangen ze geuren op tot tientallen meters afstand. Als je bij laag water vist zie je ze van verre komen aankruipen. Geef ze dus even de tijd. Eén kind bewaakt de krabbenlijn en eentje staat paraat met schepnet en emmer, want krabben laten snel los. Zeker de grotere, die al wat meer levenservaring hebben. **De Jachthaven van Burghsluis** is een favoriete stek, lekker uit de wind. Maar de grootste exemplaren vingen wij bij de duikstek onder de **Zeelandbrug**. Vang je er eentje met zeepokken op het schild? Dan heb je een ouder exemplaar te pakken – krabben vervellen nog regelmatig in hun jonge jaren.

5

HELP DE VOGELS

Geen geduld voor de krabbenvangst? Plastic blijft lekker stil liggen als je het opraapt – en je helpt de vogels ermee, die nogal eens verstrikt raken in vislijnen of verpakkingsmateriaal (zeker in het broedseizoen). Al die microplastics komen trouwens ook in ons eigen eten terecht. Regelmatig zijn er opschoonacties langs de stranden en de **Oosterschel dedijk**. Zelf op pad met een vuilniszak kan natuurlijk ook.
} Voor data opschoonacties: zuinigopschouwenduiveland.nl

6

OP DE UITKIJK

Elke scholier van Schouwen-Duiveland moet een keer op de **Dikke Toren** hebben gestaan. Op heldere dagen kijk je tot aan de skyline van Rotterdam. En dan te bedenken dat de toren eigenlijk zo'n 130 meter hoog had moeten worden, in plaats van 62 (maar ook weer niet drie keer zo hoog, zoals weleens wordt beweerd).
} **Kerkplein 2, 4301 EE Zierikzee**

Minder treden, dus geschikter voor kleuterbenen: de **Plompe Toren** van Koudekerke (23 meter). Met de Svarovski-kijker op het dak spot je zeehonden op de Roggeplaat, en ook bruinvissen duiken regelmatig op onder de toren. Zouden die verhalen over gevangen zeemeerminnen daarvandaan komen?
} **Koudekerkseweg 12, 4328 NP Burgh-Haamstede**

werken op...

***“Binnen
een kwartier
ben ik op mijn
werk, ik hoef
nooit in de file
te staan”***

"NOOIT OVER NAGEDACHT, MAAR HET BEROEP VAN NATUURSTEENBEWERKER PAST MIJ GOED"

Sam de Haan (26) werkt al sinds zijn achttiende in Zeeland, en sinds een tijdje woont hij ook op Schouwen-Duiveland. Na een opleiding die toch niet bij hem paste, ging hij op zoek naar een beroep waarin hij actief bezig kan zijn. Inmiddels werkt hij bij Timmerman Natuursteen in Nieuwerkerk als natuursteenbewerker.

Hij was op zoek naar een bijbaantje en vond werken met kinderen leuk, dus zo kwam Sam in eerste instantie terecht bij een vakantiepark in Bruinisse. "Ik studeerde International Eventmanagement en dat was wel interessant, maar er kwam veel computerwerk bij kijken. Ik ben niet zo van het stilzitten. Steeds meer kwam het besef dat ik er niks mee zou gaan doen." Sam maakte de opleiding af en ging daarna onderzoeken wat wel bij hem past. "Ik heb echt van alles gedaan, van de snackbar tot een baan bij het UWV."

Op een dag besloot Sam het over een andere boeg te gooien. "Ik zocht echt werk waarbij ik actief bezig kan zijn. Ik zette mijn CV op internet en werd benaderd door een bureau met de vacature bij Timmerman Natuursteen. Ik had nooit aan zoiets gedacht, maar ik wilde het wel een kans geven." Sinds het voorjaar van 2025 is Sam aan de slag als natuursteenbewerker en dat blijkt heel leuk. "Fysiek pittig,

want het is bijna allemaal handwerk. Maar het is zowel creatief als betekenisvol werk. Het werken met natuursteen is zo mooi, omdat het uniek werk is. Geen stuk is hetzelfde. En ik leer nog iedere dag."

"Dat ik nooit in de file hoeft te staan, vind ik echt een pluspunt. Zo zonde van je tijd. Omdat ik hier al langer werk, wilde ik hier ook wel wonen. En een huis vinden was makkelijker dan op Flakkee, waar ik vandaan kom. Nu woon ik met veel plezier in Zierikzee. Ik wil het liefst maximaal een half uur reistijd hebben naar mijn werk. Mijn huidige baan is wat dat betreft ideaal, binnen een kwartier ben ik op mijn werk. Blijft er meer tijd over om lekker te gaan wandelen."

Sam woont in Zierikzee en zijn vriendin in Brouwershaven. Samen gaan ze graag de natuur in. Vanaf de haven in Zierikzee richting de Cauwers inlaag of met de auto naar Westenschouwen of Schuddebeurs.

Ontdek het werken op Schouwen-Duiveland →

Fietscoach

IS OOK VRAAGBAAK
EN PROBLEEMOPLOSSER

Renesse, het is hartje zomer 2025. Bij de plaatselijke grootgrutter aan de Hogezoom staat een man in een geel hesje. Vriendelijk vraagt hij een groepje fietsers om af te stappen. "U kunt uw fiets daar parkeren", wijst hij, "dit deel van de Hogezoom is nu namelijk voetgangersgebied."

Goedgeluimd lopen de fietsers naar de pop-up fietsenstalling aan de Lange Reke. Ondertussen vraagt een Duitse toeriste aan de fietscoach - want dat is de functie van de man in het gele hesje - waar zij pleisters kan kopen. En even later wil een Belg op een mountainbike weten hoe hij het snelst naar het bos van Westenschouwen kan fietsen.

Zeeland profileert zich als fietsprovincie. En fietsliefhebbers weten Schouwen-Duiveland goed te vinden. Die grote belangstelling heeft wel een keerzijde voor een aantal dorpen en Zierikzee; het overzichtelijk laten stallen van fietsen lijkt maar niet te lukken. "Als ergens een fiets geparkeerd staat, komen er in no time fietsen bij staan", weet Frans Vleut. Verkeersregelaars van zijn bedrijf Heli-Vos werkten vorige zomer in Renesse als fietscoach en hebben het verkeer in opdracht van de gemeente in goede banen geleid. "Die onbewuste aantrekkingskracht hebben onze gele hesjes ook. Mensen denken dat wij op hun dure elektrische fiets passen. En ze verwachten ook dat wij op elke vraag een goed antwoord hebben. We doen ons best."

De verkeersregelaars van Frans zorgen er al een aantal jaren voor dat de toeristische autodrukke zoveel mogelijk in goede banen wordt geleid. Je komt ze op drukke dagen onder meer tegen bij Zierikzee en Renesse. Heli-Vos is dan ook een logische partij om in 2025 het proefproject met fietscoaches uit te voeren.

De Ondernemersvereniging (OV) Renesse komt in 2024 namelijk in actie. Nu het dorp autoluw is geworden, ontstaat er een overvloed aan foutgeparkeerde

fietsen. De winkeliers en veel dorpingen zijn de wildparkeerders beu. Er zijn wel plaatsen waar mensen hun fiets kwijt kunnen, maar het brein van toeristische fietsers werkt anders. Zij stoppen waar hun interesse wordt gewekt en zetten daar hun fiets neer. Meer sturing is hard nodig.

In opdracht van OV Renesse onderzoeken studenten van de HZ University of Applied Sciences samen met de Fietsersbond de fietsdruk. Met een aantal aanbevelingen gaat OV Renesse aan de slag. De gemeente zorgt voor een subsidiebedrag waarmee het proefproject Fietsdruk Renesse 2025 kan beginnen. Er komen extra pop-up fietsenstallingen, extra bewegwijzering voor fietsers en Frans Vleut levert de fietscoaches die op drukke dagen bij Bomont en de Jumbo staan.

Frans: "Onze benadering is altijd vriendelijk. Wie niet in de gaten heeft dat het voetgangersgebied begint, spreken we rustig aan. Als bedankje geven we een boterbabbelaar uit Renesse mee. Soms fietst iemand toch door, dat geven we via de portofoon door aan de andere fietscoach. Die spreekt de persoon alsnog aan. En als het echt nodig is, hebben we heel goede contacten met handhaving."

Niet alleen parkeren mensen hun fiets nu op de juiste plaats, ze zijn ook blij dat ze iemand

kunnen aanspreken. "We krijgen de gekste vragen en zelfs verloren voorwerpen worden bij ons afgegeven. Zo konden we bankpassen en autosleutels teruggeven voordat diegene doorhad dat hij ze verloren had. Ja, het klopt dat sommige inwoners het lastig vinden dat ze moeten omfietsen", vervolgt hij. "Maar uiteindelijk vinden ze het ook wel prettig dat het rond de Hogezoom rustiger is."

Want dat is het effect van de twee fietscoaches die de toegang tot de winkelstraat 'bewaken'. Niemand hoeft meer op te letten bij het oversteken. Het wildparkeren van fietsen lijkt onder controle te zijn. Of toch niet? "We krijgen heel positieve geluiden van de dorpingen", vertelt dorpsraadvoorzitter Martin Bouwman. "Maar wel alleen als de fietscoaches actief zijn. Daarvoor en daarna is het als vanouds." Dat bleek toen de fietscoaches enkele weken niet aanwezig waren. Hun afwezigheid merkten de winkeliers en inwoners meteen aan de fietsen die weer her en der geparkeerd stonden. Veiligheidscoördinator en lid van OV Renesse Bruno van der Hoek: "Dankzij de fietsregelaars ziet het centrum er veel verzorgder uit, ook de sfeer op straat is veel beter."

Zowel de OV Renesse als de dorpsraad zet zich in voor een vervolg in 2026. I

stik(jes) grôôs

Broodje aap? Broodje dolfijn!

OVER HET DOLFINARIUM IN SCHARENDIJKE

Echt waar: Scharendijke had ooit een dolfinarium. Inwoners van boven de vijftig herinneren zich dat vast nog, zeker wanneer het werd bezocht tijdens een

kinderfeestje en je als jarige in een bootje werd voortgetrokken door de dolfijnen! Aan de voet van het Grevelingenmeer trok 'Dolfirodam' op het hoogtepunt

zo'n 150.000 bezoekers per jaar. De zeeleeuwen, zeeberen en dolfijnen voerden er maar liefst zes keer per dag hun show op, totdat in 1980 het doek viel.

MOLEN WINDLUST IN BROUWERSHAVEN SCHATTIG OF ONDERSCHAT?

Slechts tien meter hoog is hij, molen Windlust in Brouwershaven. Toch is het zeker geen speeltje, want deze korenmolen is volledig operationeel en demonstreert zelfs enkele nieuwe vindingen die de molenmaker, Jan van den Hamer, er destijds vol trots mee demonstreerde. Een echt meesterwerk dus! Terecht dat de molen bij schade telkens opnieuw werd gerepareerd en opgebouwd. De molen werd gebouwd in 1935 en staat sinds 1955 op zijn huidige plek, de Oosthavendijk, tegen de jachthaven van Brouwershaven. Hij werkt nog steeds!

Wilde Mossels (2000)

IS INMIDDELS EEN
FILMKLASSIEKER

Onlangs was het 25 jaar geleden dat Wilde Mossels uitkwam, die we inmiddels mogen rekenen tot een vaderlandse filmklassieker met een toen nog jonge Frank Lammers en Fedja van Huêt. De film speelt zich af op en rond Schouwen-Duiveland en dat is geen toeval. Regisseur Erik de Bruyn (ook bekend als regisseur van o.a. J. Kessels en Grensländers) groeide er op en bouwde de film op rond waargebeurde verhalen en anekdotes in een tijdloos landschap van leegte en verlangens.

De meeste en mooiste bezienswaardigheden en verhalen van Schouwen-Duiveland spelen zich af waar zee en land elkaar treffen. Uitbundige flora en fauna, diepe littekens van natuurrampen, markante uitkijkpunten.

De fietsroute 'Van Haven tot Haven' verbindt ze allemaal. De kwaliteit van die route bleef niet onopgemerkt en is sinds vorig jaar opgenomen in de internationale Top 100 van Green Destinations. Een geweldige erkenning voor ons eiland.

Op opschouwenduiveland.nl kan je de route gelukkig nog altijd gratis downloaden. De route is opgebouwd rond de bekende fietsknooppunten, dus je kunt starten waar je maar wil.

Van haven tot haven

93 KM FIETSEN
OVER DIJKEN
EN DUINEN

Fiets de route →

VOOR VERENIGD SCHOUWEN-DUIVELAND

Dorpshuizen laten dorpen bruisen

Heel veel mensen zien Schouwen-Duiveland door een zonnige vakantiebril. Terecht! Een aantrekkelijk eiland vól natuurschoon, heerlijke stranden en de dynamiek van vele activiteiten en evenementen. Wie hier woont kent ook de winterse kant van het eiland en is daar net zo trots op. We maken kennis met het bijzonder rijke verenigingsleven dat zich in en rond de dertien actieve dorpshuizen afspeelt.

Spoiler: in vier portretten laten we ons verrassen door de warmte, toegankelijkheid en de vereniging die de dorpshuizen onze samenleving bij elkaar brengen.

AKKE DE GRAAF, VRIJWILLIGER DORPSHUIS
'T ZUUDÈNDE KERKWERVE

“Als het hier dicht zou gaan, dan heb je niets meer”

Al ruim zes jaar is Akke de Graaf vrijwilliger bij dorpshuis 't Zuudènde in Kerkwerve. Oorspronkelijk komt ze uit Noordwelle en via Ellemeet vond ze haar plek in Kerkwerve. Na een druk leven had ze het rustiger aan kunnen doen, maar niets is minder waar. Met zichtbaar enthousiasme helpt ze waar ze kan om van het dorpshuis een warme en levendige ontmoetingsplek te maken.

Zelf noemt ze zich 'een simpele vrijwilliger'. Wie ziet wat ze allemaal doet, weet beter. Ze schenkt koffie tijdens de Soos en ontvangt er de bezoekers met open armen. Op woensdagavond bakt ze friet en snacks tijdens het gezellige 'Frietkot', op vrijdag zet ze de zaal klaar voor yoga, helpt ze bij de bejaardengym en springt ze bij tijdens 'Goud voor Oud'.

Daarnaast organiseert ze workshops bloemschikken en verzorgt ze het 'Tafelen in de Buurt': een driegangendiner waar dorpsgenoten samen aan tafel schuiven. "Als de foyer hier helemaal vol zit tijdens het Frietkot, van jong tot oud en er ook nog veel mensen komen afhalen, geeft dat zo'n goed gevoel. Daar doen we het echt voor."

Samen met beheerster Betty en andere vrijwilligers draait ze ook haar hand niet om voor grotere bijeenkomsten. Vergaderingen zoals die van Kloetse Velden, waar zomaar tachtig mensen binnenlopen, verjaardagen, kraamfeesten, repetities van het shantykoor en klaverjasavonden. Zonder 't Zuudènde zou het stil zijn op Kerkwerve. "En dan zijn er nog de jongeren van

tafeltennisvereniging Scaldina", vult Akke aan. "Die komen na hun toernooien graag langs voor friet of versgebakken pannenkoeken. Dat is zó leuk om voor die jeugd te doen."

Voor Akke is het helder: het dorpshuis is onmisbaar. "Als 't hier dicht zou gaan, dan heb je gewoon niets meer." In een kleine gemeenschap als Kerkwerve brengt 't Zuudènde mensen samen, van jong tot oud. "Ik ben zó blij dat het dorpshuis weer leeft", zegt ze. "Je voelt het in alles: hier klopt het hart van het dorp."

JOS VAN IJSSELDIJK, INITIATIEFNEMER OOGCAFÉ NIEUWERKERK

“Er gaat een wereld open in het Oogcafé”

Veel mensen denken bij een visuele beperking vooral aan wat niet meer kan. In het Oogcafé in Nieuwerkerk draait het juist om wat er wél mogelijk is. Elke maand komen hier blinde en slechtziende mensen samen om ervaringen te delen, te leren en elkaar te ontmoeten. Herkenbare verhalen, praktische tips, demonstraties van hulpmiddelen, een lezing van een deskundige en vooral: het besef dat je er niet alleen voor staat.

Voor initiatiefnemer en organisator Jos van Ijsseldijk is dat persoonlijk. Toen zijn zicht achteruitging en hij hoorde dat hij blind zou worden, was dat een harde realiteit. “Dat is een flinke klap”, zegt hij. “Maar ik wist ook meteen: ik ga niet bij de pakken neerzitten.” Via het Oogcafé op Goeree-Overflakkee

kwam hij in contact met de Oogvereniging. Zeeland had nog geen bestuur. Jos hielp bij het opzetten en wilde ook hier op Schouwen-Duiveland een Oogcafé beginnen, omdat hij zelf had ervaren hoe belangrijk contact met lotgenoten is.

Na een zoektocht langs verschillende locaties viel alles op zijn plek in het dorpshuis van Nieuwerkerk. “De fijne ‘huiskamer’ vlak na de ingang biedt ruimte aan zo’n dertig bezoekers. Taxi’s stoppen voor de deur, de toiletten zijn dichtbij en bij binnenkomst kan iedereen direct plaatsnemen. Maar het allerbelangrijkste,” vult Jos aan, “is dat we ons hier altijd ontzettend welkom voelen bij Betty, de beheerster.”

Inmiddels bestaat het Oogcafé vijf jaar en zijn er zelfs meerdere in Zeeland. Toch blijft Nieuwerkerk bijzonder. Zonder deze toegankelijke en gastvrije plek zou het Oogcafé niet kunnen bestaan. Het dorpshuis maakt het mogelijk dat bezoekers niet alleen informatie vinden, maar óók vertrouwen, verbondenheid en soms zelfs een nieuwe blik op hun wereld.

HELEEN VAN DER SPEK, DORPSRAAD SEROOSKERKE

“Hier leer je het dorp echt kennen”

Elf jaar geleden verruilde Heleen van der Spek Noordgouwe voor Serooskerke. Een nieuw dorp, nieuwe burens en vooral de wens om nieuwe mensen te leren kennen. “Ik kende hier nog bijna niemand”, vertelt ze. “Maar ik

had wel meteen het gevoel: dit is een dorp waar je mee kunt doen.” Dat meedoen begon heel klein. Samen met een paar dorpsgenoten ontstond het idee om een kerstboomverbranding te organiseren. “Toen werden we al snel doorgestuurd naar de Dorpsraad”, lacht Heleen. “En daar ben ik eigenlijk blijven plakken.”

De energie van de groep was direct een match. Een club mensen die zich met hart en ziel inzet voor de leefbaarheid van Serooskerke. “Het dorpshuis vormt daarbij het hart van het dorp”, zegt Heleen. “Samen met de Dorpsraad en beheerster Anja organiseren

we hier alles. En dat is best veel”, voegt ze enthousiast toe. “Omdat we klein zijn, doen we het ook écht samen. We organiseren o.a. pubquizen, bruin café- en sjoelavonden, kerstbuffetten, picknicken in de boomgaard, een zomerbarbecue en natuurlijk de jaarlijkse toneelavond van Toneelgroep Kerkwerpe, die dit jaar zelfs twee avonden achter elkaar wordt georganiseerd vanwege het grote succes.”

“Het mooie is dat jong en oud hier door elkaar lopen. Daar houden we bewust rekening mee.” Een mooi voorbeeld is de nieuwjaarsborrel. Toen de

belangstelling voor de Nieuwjaars-high tea terugliep, werd het format aangepast. “En ineens stond het dorps huis helemaal vol”, vertelt Heleen. “Met mensen van drie tot tachtig-plus. Dat geeft zo’n goed gevoel.” Met drie jonge kinderen ziet ze hoe belangrijk die ontmoetingsplek is. Kinderen spelen in de speeltuin, ouders praten bij in het dorps huis. “Dat is echt gezellig en zo waardevol. Zolang ik het leuk blijf

vinden, en ik vind het nog steeds héél leuk, blijf ik me hier graag voor inzetten. Je ziet wat het doet voor het dorp. Zonder het dorps huis zou dat allemaal wegvallen. Dit is waar nieuwe mensen zich thuis voelen en waar het dorp een gemeenschap wordt.”

MARIEKE BOS, SECRETARIS MUZIEKVERENIGING APOLLO BROUWERSHAVEN

“Zonder deze plek zouden we niet zo’n fijne vereniging zijn”

Als secretaris van Muziekvereniging Apollo staat Marieke Bos midden in het verenigingsleven van Brouwershaven. Ook al woont deze in Den Osse geboren en getogen duizendpoot tegenwoordig in Yerseke, haar betrokkenheid bij de vereniging is onverminderd groot.

“Het Tonnenmagazijn is voor ons in alle opzichten een thuis”, vertelt ze. “Het is meer dan een plek om te repeteren: het is onze basis. Zonder deze plek zouden we niet zo’n fijne vereniging zijn. Hier repeteren de drum- en brassband twee keer per week, staan de instrumenten veilig opgeslagen en bevindt zich de muziekbibliotheek. De samenwerking met beheerders Carla en Kees Krijger maakt dat alles soepel verloopt. Je voelt altijd dat je hier welkom bent”, zegt Marieke.

Dat gevoel geldt voor alle inwoners van Brouwershaven, jong en oud. Het Tonnenmagazijn vormt het hart van Brouw. “Van vergaderingen van de stadsraad tot feestjes en uitvaarten, van ‘Tafelen’ voor ouderen tot de Sinterklaasintocht voor de kleintjes: hier komt iedereen samen. Muziek speelt daarbij vaak een verbindende rol.”

Als vereniging organiseert Apollo activiteiten waarbij iedereen wordt betrokken. Met initiatieven als ‘Tafelen met muziek’ brengt

de vereniging inwoners samen. “Als je mensen op zo’n dag ziet genieten,” zegt Marieke, “dan genieten wij misschien nog wel meer!”

Binnen de vereniging is Marieke overal bij betrokken. “Bij een relatief kleine club doe je gewoon veel samen”, licht ze toe. Dat varieert van het organiseren van de jaarlijkse uitvoering, het aankleden van de zaal tot acties om extra geld in de kas te krijgen zoals de vertrouwde oliebolacties en het opleiden van de jeugd. Met veel liefde geeft ze blokfluitles aan basisschoolleerlingen en begeleidt ze jonge muzikanten binnen Apollo voordat zij doorstromen naar de muziekschool. “Dit is de toekomst van onze vereniging en daarmee ook van het Tonnenmagazijn. Ik hoop dan ook dat deze plek nog heel lang een warm thuis blijft voor iedereen in Brouw.”

Ontdek alle
dorps huizen en
hun activiteiten

Living Lab denkt mee

**OP DE KWEKERIJ VAN DIENEKE KLOMPE
IN ZONNEMAIRE**

In Zonnemaire ligt de kwekerij van Dieneke Kloppe. Een plek midden in de polder waar ze al vijftientig jaar aan haar droom bouwt. Ze teelt er groente en fruit op natuurlijke wijze. Maar zoals iedere akkerbouwer heeft ook Dieneke uitdagingen op haar land. Daarvoor zocht ze de samenwerking op binnen het Living Lab van Schouwen-Duiveland.

Het Living Lab is een samenwerkingsproject waarin overheid, boeren, scholen, onderzoekers en ondernemers samen nieuwe ideeën en oplossingen bedenken voor problemen op het eiland. Denk aan klimaatverandering, gebrek aan zoet water, verzilting van grond en innovatie in voedselproductie. Ze testen die ideeën meteen in de praktijk en

.....
*"We hebben voordeel
van elkaars kennis"*
.....

leren van wat werkt en niet werkt. Zo willen ze Schouwen-Duiveland duurzamer, veerkrachtiger en toekomstbestendig maken.

Dieneke bezocht een bijeenkomst over de waterhuishouding op het eiland, omdat ze zelf te maken heeft met verzilting van haar grond. Net als veel andere boeren op het eiland. "Aan één kant van mijn land heb ik een vaart, die is zout. En mijn grond ligt lager dan die van de burens. Er werd dus altijd zout water onder mijn land geïnfiltreerd. Ik wilde zorgen dat dat niet meer gebeurde, want het is niet goed voor je gewassen." Naar aanleiding van de bijeenkomst volgde er een bezoek aan haar kwekerij en ze kreeg het advies om met een drainagebedrijf aan de slag te gaan om de mogelijkheden te bekijken. "De drainage is peilgestuurd

gemaakt. De drainages zijn opgegraven en er is een lange buis aangelegd. Het water komt nu als het ware in mijn eigen opvangstrookje. Ik bepaal nu zelf hoeveel er bewaard blijft en hoeveel er afgevoerd wordt. De hele zomer hebben we iedere week gepeild voor een nulmeting. En ook nu doen we regelmatig metingen voor het field lab, zodat we samen onderzoek kunnen doen naar de resultaten van de genomen maatregelen."

Dieneke is heel blij met de samenwerking met het Living Lab. "Het fijne is dat het niet uitmaakt of je groot of klein bent. Heb je een goed idee dat toegevoegde waarde heeft, dan staan ze daar voor open. Nee, het is niet van 'ga je gang, wij betalen', maar het is wel een steun in de rug. Het grote voordeel is dat je samen de kennis op doet, je leert er allemaal van." (

SOCIAAL EN SLOW ONDERNEMEN

EVERT DOET HET
IN ZONNEMAIRE

Het is een grauwe donderdagochtend en het miezert. Evert van Dilst wandelt met hond Sjef over de Zonnemairedijk. Hij checkt, zoals elke week, de route die hij heeft uitgezet voor de zaterdagse wandelclub van het dorp. "De meeste rondjes hier ken ik inmiddels wel." Maar voor de zekerheid is het toch handig om af en toe even zelf wat te checken voor hij de wandelclub op pad stuurt. Zelf wandelt hij op die ochtenden zelden meer mee en dat is niet verwonderlijk: hij moet restaurant d'Ouwe Smisse draaiende houden en daar gaan heel wat uren in zitten.

DONKER HOUT

Evert draait d'Ouwe Smisse met z'n medewerkers. Het restaurant is klassiek ingericht. Veel donker hout, een toog, een open haard. 's Winters is het vijf en 's zomers is het zeven dagen in de week open en Evert opent en sluit meestal zelf.

GEEN VASTE MENUKAART

In d'Ouwe Smisse werken Evert en zijn team volgens de principes van slow food. "Er zijn heel veel restaurants die er niet zo veel aan doen in hun keuken, maar er wel goede sier mee maken. Bij mij is het andersom. Ik ben er dan weer wél heel erg mee bezig, maar vergeet soms om erover te vertellen. We kopen zo veel mogelijk lokaal bij vaste leveranciers. Rundvlees bij de Stolpe, varkensvlees uit Nieuwerkerk. Dat is duurzaam en zo weet je dat de kwaliteit goed is. Dat betekent dus ook dat we geen vaste menukaart hebben. Het kan wisselen per dag."

HOUVAST

Toch is er veel houvast bij het koken. Evert bouwt het menu op rond de hoofdingrediënten,

vlees, vis of groenten. "Ik ga hier dichtbij naar de boer met een groentewinkeltje op het erf. Kijken of er groente is die daar goed bij past. Een tijdje terug nog had ik bedacht dat het wel lekker zou zijn om spruiten te serveren met een beetje spek er rond. Toen zei de boerin: 'Je weet waar ze staan, trek ze maar uit de grond'."

AANSCHUIFTAFEL

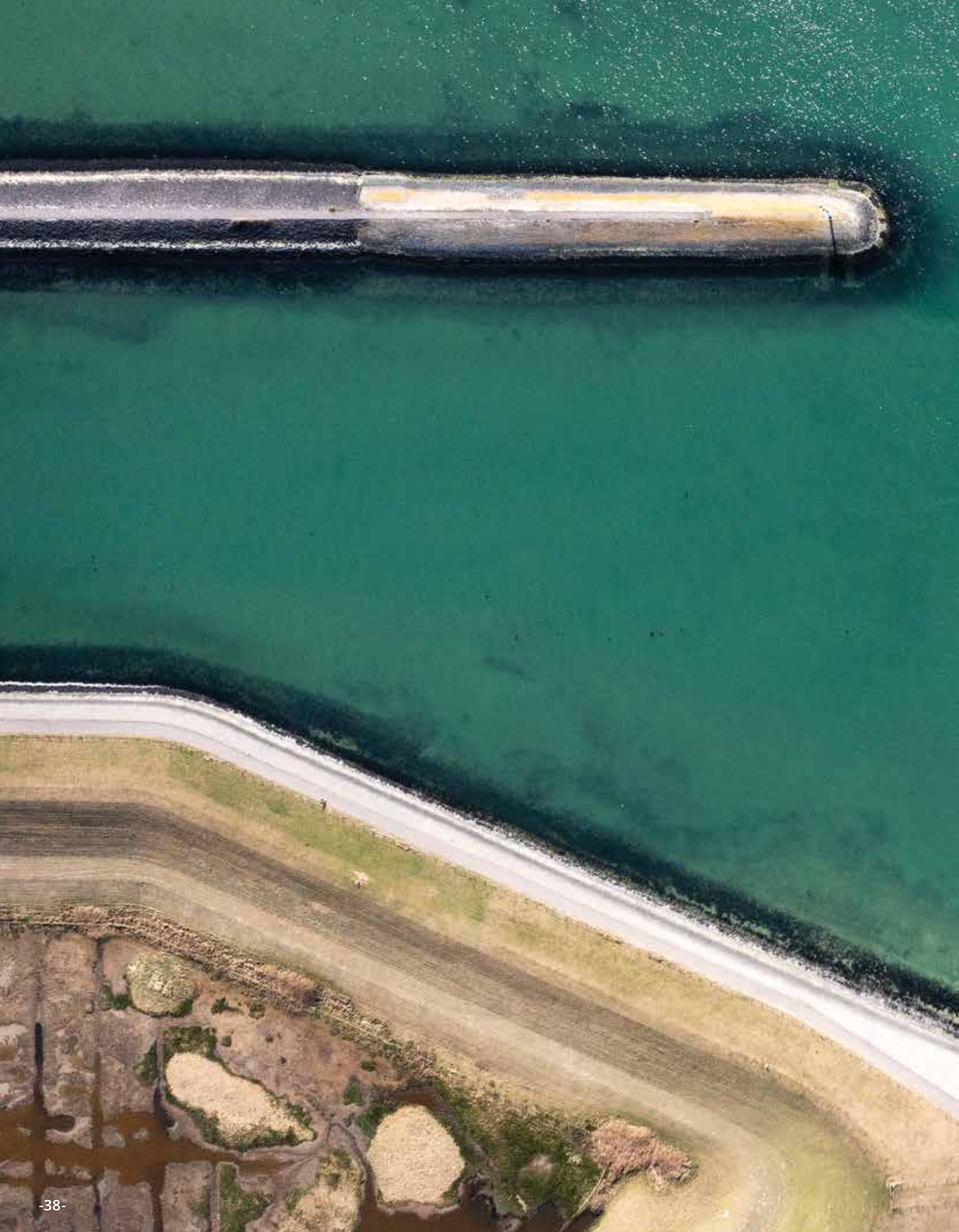
Evert is niet alleen druk met koken. Hij zet ook allerlei (sociale) initiatieven op. Zo begon hij vrij snel na zijn start in Zonnemaire een aanschuiftafel met een driegangenmenu tegen een schappelijke prijs. Iedereen is (na reservering) welkom en zit aan lange tafels bij elkaar. "Dat idee ontstond na een gesprek met de ouderensoos waar veel verloop was. Onze aanschuiftafel is voor alle leeftijden en dat werkt heel goed. Er zitten allemaal verschillende mensen in de zaak samen aan tafel gezellig te praten en dat vind ik mooi om te zien. We doen dit inmiddels zo'n twaalf jaar. Eerst alleen op de laatste maandag van de maand, maar nu

ook op de eerste maandag. Die begint ook al redelijk vol te lopen."

REURING IN HET DORP

Inmiddels is Evert na zijn wandeling weer terug bij zijn restaurant. Hoe kom je erop om dat alles naast een drukke zaak te regelen? "Ja, nou, ik heb er nogal last van dat ik altijd maar dingen wil doen. Ik hou van reuring in het dorp en het is goed dat mensen een beetje bewegen. Het leuke is dat zo'n wandelclub ook weer dingen in gang zet. Pas vroeg iemand in de wandelappgroep hulp bij het ophangen van een lampje... Dan melden zich er gelijk vijf aan. Dat is waar het om gaat. Je hebt je burens nodig en we moeten er een beetje voor elkaar zijn. Dat hoort er gewoon bij. Ook als je een ondernemer met een restaurant bent."

Op het Havenhoofd van Zierikzee sta je op een van de mooiste uitkijkpunten aan de Oosterschelde. Vanaf dit markante punt heb je een weids uitzicht over de Zeelandbrug, met voorbijvarende boten en steeds wisselend licht. Neem even de tijd om rond te kijken: met een beetje geluk zie je hier zelfs bruinvissen zwemmen. Een bijzondere plek om uit te waaien.

Werken vanuit gevoel, inspiratie en vakkennis:

ZO STARTEN
JAAP EN JURGEN
CULTURELE
INITIATIEVEN
OP HET EILAND

Jaap Verseput en Jurgen Gudde zijn mannen met altijd zo'n zestig nieuwe plannen in hun hoofd en maar 24 uur per dag om die allemaal uit te voeren. Dat krijg je als je een groot hart voor cultuur en muziek hebt. Er móét gewoonweg heel vaak wat georganiseerd worden. Of het nou gaat om een huiskamerconcert, een festival, een filmproject of één enkel optreden. We spraken hen over wat ze maken en organiseren, wat daarbij komt kijken en hoe ze locaties op Schouwen-Duiveland gebruiken.

JAAP HAALT INSPIRATIE OVERAL VANDAAN EN DAARNA IS HET LANDSCHAP LEIDEND

Een mooie heldere dag onder de Zeelandbrug. Jaap is net klaar met filmen en staat op het punt zijn camera op te bergen. Maar dan ziet zijn medebandlid Roger wat uit zijn ooghoek. "Er komen duikers aan. Blijf draaien." Jaap plaatst

snel de camera terug op het statief en zo wordt een hele simpele opname van Roger achter zijn geluidstafel onder de Zeelandbrug in één klap een stuk dynamischer door het licht absurdistische beeld van twee duikers die in vol ornaat, inclusief zuurstofflessen op de rug, achterlangs Roger lopen terwijl hij helemaal gefocust doorspeelt.

Jaap is akkerbouwer en is sinds de jaren '90 actief in de cultuur. Hij had jarenlang een festival op zijn eigen boeren erf en nu organiseert hij nog de Boerenbios en af en toe concerten op zijn erf of losse optredens op locatie. "Vaak wordt het de schuur, want dat is een mooie en handige plek. Afgelopen jaar nog. Een geweldig optreden in de schuur en voor de kinderen lag er speelgoed op het gazon. En dan de muziek! Zo'n dag klopt gewoon."

En die Zeelandbrug? Dat begon bij een experimentele circusvoorstelling die Jaap in Antwerpen zag. "Die voorstelling begon nog vóór je zat en de artiesten kwamen op door het publiek heen. Je wist totaal niet wat er ging gebeuren. Spannend en verrassend." Met Matta Klap, de band waarin Jaap sax en basklarinet speelt, wilde hij die sfeer vangen tijdens hun jaarlijkse nieuwjaarsconcert in filmhuis fiZi. "Dus ik bedacht: dan projecteren we filmpjes waarop we allemaal individueel spelen en vervolgens komen we één voor één aan en nemen het live over."

Naar locaties voor de zes filmpjes hoefde Jaap niet lang te zoeken. "Het is hier een en al landschap op

Schouwen-Duiveland! Ik stond met mijn sax tussen het riet en je hoort de wind daar doorheen ruisen. Ik ben heel erg van het simpele filmen. Eén camera, één standpunt en hatsekidee!"

JURGEN WERKT VANUIT GEVOEL EN ERVARING

Toen Jurgen Gudde in 2022 terugverhuisde naar Schouwen-Duiveland was voor hem duidelijk dat hij een podium wilde starten. Toen stapte hij de kerk van Burgh binnen en besepte: "Dit is de plek waar het moet gebeuren." Dat was een gevoel, maar ook ervaring die hij opdeed door jarenlang voor verschillende podia te werken. "Ik zie een ruimte en ik zie de mogelijkheden. En wat voor soort muziek er past." Zo begon 'Podium aan Schouwen'.

"Mensen verklaarden me voor gek. 'Daar is hier geen markt voor'."

Jurgen weet wat hij wil met de programmering. "In de jaren dat ik weg was, kwam ik in aanraking met allerlei soorten muziek. Dat kan jazz zijn, maar ook wereldmuziek of klassiek. Daar zitten nog veel mogelijkheden. Ik wil dat mensen dagen later nog napraten over hoe bijzonder het was. Dat lukt wel met zo'n intieme setting in de kerk waar je bijna bij de artiest op schoot zit."

En wat die kerk dan zo bijzonder maakt? Het gaat meer om het gevoel dan hoe mooi de kerk is. "Er gebeurt iets als je er binnen stapt.

Het voelt haast magisch en dat zegt bijna iedereen die er komt."

Niet iedereen begreep Jurgens plannen gelijk. "Ik werk voor de gemeente Rotterdam dus Podium aan Schouwen regel ik allemaal in m'n vrije tijd. Ik moet het namelijk tot nu toe allemaal zonder subsidie rond krijgen. Mensen verklaarden me voor gek. 'Daar is hier geen markt voor.' Maar ik ben stront eigenwijs en zeg dan: 'Als je het nooit hebt geprobeerd, is er alle reden om dat te onderzoeken'. Inmiddels heb ik vijf concerten gehad en ik heb het gevoel dat ik eindelijk, nu ik in de zestig ben, m'n jeugddromen realiseer."

**BOEREN JAN EN NIELS
MAKEN DE OMSCHAKELING**

Van gangbaar naar biologisch

Jan de Koeijer en Niels Heining behoren tot de twee procent akkerbouwers op Schouwen-Duiveland die biologisch boeren. Ze zijn daar in 2022 mee begonnen en zitten nog middenin de overstap van gangbaar naar biologisch, toch is al de helft van hun grond omgeschakeld. In 2027 hopen ze honderd procent biologisch te werken.

In zijn overall en op modderige kaplaarzen ontvangt Jan ons tijdens de lunch op de boerderij tussen Brouwershaven en Zonnemaire. Het is tijd voor een boterham. Met biologisch beleg uiteraard. "De liefde en interesse voor biologisch is eigenlijk in mijn jeugd ontwikkeld. En voor het bedrijf had ik de wens al heel lang om biologisch te worden. Pas sinds de samenwerking met Niels voelde het haalbaar. We maken ons allebei zorgen over het verlies van de biodiversiteit, de verandering van het klimaat en de gezondheid van ons milieu. We willen bijdragen aan een positieve verandering."

Zo'n omschakeling is een proces van jaren, vertelt Jan. "We zijn begonnen met een plan te maken en een adviseur zoeken die bij ons past. Wat willen we en wat is er nodig? Bij een keuze als deze zijn er vooral een aantal praktische twijfels waar je mee te maken krijgt. Kun je het onkruid de baas, gaat de teelt lukken en is er voldoende vraag naar de producten? Het zijn onzekere factoren die je niet van tevoren kunt uitdenken." De investeringen die erbij komen kijken, zijn groot en het ondernemersrisico dus ook.

Inmiddels is vijftig hectare van hun grond biologisch, veertig

*"We maken niet
hét verschil, maar wel
een verschil"*

hectare is in omschakeling en tien hectare is nog gangbaar. "Zo'n omschakeling houdt in dat je geen gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest meer mag gebruiken. Het zaaizaad en de dierlijke mest die je gebruikt, moeten bovendien van een biologisch bedrijf komen. Het is de bedoeling dat de hele keten biologisch is," legt Jan uit. Dat alles vraagt nogal wat van een boer, niet gek dat er op het eiland maar twee procent van de boerenbedrijven biologisch is. "Wij maken dan misschien niet hét verschil, maar wel een verschil. We krijgen veel respect en waardering, collega's volgen ons met interesse."

De meeste producten van Jan en Niels, waaronder uien, rode bieten, pompoenen, wortels en erwten, gaan de grens over. "Daarnaast verkopen we ook wat in een kraampje aan de weg en op de weekmarkt in Zierikzee. Zo hopen we biologisch leuk en toegankelijk te maken voor mensen."

SCHOUWEN-DUIVELAND IN BEELD

COLOFON

Lekker Leven op Schouwen-Duiveland is een uitgave van Eilandmarketing Schouwen-Duiveland en wordt huis-aan-huis verspreid op Schouwen-Duiveland.

Jaargang 3, nummer 1, voorjaar 2026.

REDACTIE: Jorne Kap (hoofdredactie) • Eric van Doorn • Life Design

TEKST: Sterre van Leer • Carolien Boogaard • Mariska den Hartog • Sonja Barentsen • Janita Dalebout

FOTOGRAFIE: Merel Tuk (Deltagoud) • Steven Neele • Maarten Kempen (Topdown-foto) • Eveline Los • Dolfirodam van Scharendijke: Wikipedia en Archieven.nl • Dick van der Veer • Jeroen van Dijke • Still uit film 'Wilde Mossels' (p.31)

ONTWERP EN OPMAAK: Life design, Zierikzee - www.lifedesign.nl

DRUK: Media58, Vlissingen - www.media58.nl

OPLAGE: 17.000

MET DANK AAN: Aad van der Wouden • Hester Loeff • Ria Geluk • Marcel Willemse • Frans Beekman • Govert Geleijnse • Bo de Bruijne • Janneke Ruitenbeek • Jeroen van Dijke • Marloes Priemis • Merijn Priemis • Maarten Verspoor • Pieterneel Meertens-Verspoor • Ellemijn Verspoor • Emmely Schot • Joachim Schot • Charlotte Beunders • Freek Titselaar • Studio Caats • Sam de Haan • Frans Vleut • Akke de Graaf • Jos van Ijsseldijk • Heleen van der Spek • Marieke Bos • Dienneke Klompe • Evert van Dilst • Jaap Verseput • Jurgen Gudde • Jan de Koeijer • Niels Heining

Reacties, vragen of suggesties?
info@eilandmarketingsd.nl

WWW.OPSCHOUWENDUIVELAND.NL

Laat je inspireren en deel je avonturen op:

@opschouwenduiveland
#opschouwenduiveland

SCHOUWENDUIVELAND agenda

Op Schouwen-Duiveland is er jaarrond wat te doen! Voor een volledig overzicht ga je naar opschouwenduiveland.nl/agenda

Organiseer jij iets dat voor iedereen toegankelijk is? Meld het gratis aan in de evenementenkalender via eilandmarketingsd.nl/evenement-aanmelden

OPSCHOUWENDUIVELAND.NL

bekijk
de agenda
online:

RENESEDAG 16 MEI
RENESE

PAARDENMARKT 3 JUNI
GEHELE BINNENSTAD ZIERIKZEE

KUNSTSCHOUW 13 - 21 JUNI
KOP VAN SCHOUWEN

**ZIERIKZEE JAZZ
FESTIVAL** 2 - 4 JULI
IN EN RONDOM NIEUWE KERK EN FIZI, ZIERIKZEE

BROUWSEDAG 11 JULI
BROUWERSHAVEN

**VISSERIJDAGEN
BRUINISSE** 16 - 18 JULI
BRUINISSE

BEACHBOOM 1 AUGUSTUS
BROUWERSDAM

BURGHSEDAG 8 AUGUSTUS
BURGH-HAAMSTED

**BUITEN DE PERKEN
FESTIVAL** 8 AUGUSTUS
ZONNEMAIRE

**HAVENDAGEN
ZIERIKZEE** 20 - 22 AUGUSTUS
NIEUWE HAVEN, ZIERIKZEE

HISTORISCHE DAG 29 AUGUSTUS
ZIERIKZEE

CENTREE FESTIVAL 5 SEPTEMBER
ROND DE DIKKE TOREN, ZIERIKZEE

OPEN MONUMENTENDAG 12 SEPTEMBER
SCHOUWEN-DUIVELAND

VLASTIVAL 19 SEPTEMBER
DREISCHOR

**INWONERSDAG
TOERISME** 26 SEPTEMBER
SCHOUWEN-DUIVELAND

BELEEF ZONNEMAIRE 26 SEPTEMBER
ZONNEMAIRE

**DE NICOLAAS
WINTERFAIR** 20 - 22 NOVEMBER
BROUWERSHAVEN

ZEELICHT 5 - 12 DECEMBER
ZIERIKZEE

ZEEUWSE KERSTFAIR 18 - 19 DECEMBER
RONDOM KERKJE VAN BURGH

LICHTJESTOUR 30 DECEMBER
SCHOUWEN-DUIVELAND

● kunst/cultuur | ● muziek/festivals | ● stads- en dorpsfeesten | ● markten